

УДК 65.016.7

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ЧЛЕНСТВА ЧР В ЄС

Корсак Р.В.

Для якісного розвитку туристичної галузі будь-якої країни питання нормативно-правового забезпечення відіграють дуже важливу роль. Дана стаття присвячена вивченню українсько-чеського співробітництва у сфері туризму в умовах членства Чеської Республіки в ЄС.

Ключові слова: Україна, Чехія, туризм, угода, Змішана туристична комісія.

ВСТУП

Широкі можливості для взаємовигідного співробітництва у сфері туризму між Україною і Чеською Республікою зумовлені багатьма об'єктивними факторами: глибокими історичними та культурними зв'язками, відсутністю будь-яких територіальних претензій, традиційними дружніми і партнерськими політичними відносинами, господарськими контактами і взаємодоповнюючим характером національних економік, спільними цілями в реалізації курсу на європейську інтеграцію, спільними регіональними інтересами, існуванням української національної меншини в Чехії та чеської - в Україні [2, с. 4–5].

З приводу розвитку двосторонньої міжгалузевої співпраці у сфері туризму, ще 10–11 грудня 2002 року, під час сьомого засідання Міжурядової українсько-чеської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва, сторони, проаналізувавши стан двостороннього співробітництва в галузі туризму, відзначили, що обсяги туризму між країнами ще не відповідають потенційним можливостям [4, с. 3–10].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою активізації двосторонньої співпраці Україна та Чеська Республіка домовилися створити договірно-правову базу в сфері туризму та укласти міжвідомчу Угоду про співробітництво в галузі туризму. В ході засідання українська сторона передала на розгляд чеській стороні проект Угоди між

Державною туристичною адміністрацією України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки про співробітництво в галузі туризму. Сторони домовилися до кінця поточного року завершити переговорний процес з укладання зазначеної Угоди [3].

Проект даного договору складався з вступної частини та 10 статей угоди. Згідно умов договору зазначалось, що Державна туристична адміністрація України та Міністерство регіонального розвитку Чеської Республіки, усвідомлюючи важливість розвитку туризму та його внесок в економічне, культурне та соціальне життя своїх країн, бажаючи створити правову базу на принципах рівності та взаємної вигоди для подальшого тісного та довготермінового співробітництва в галузі туризму між своїми країнами, зобов'язувались сприяти збільшенню туристичних пересувань між Україною та Чеською Республікою з метою кращого ознайомлення з життям, історією та культурою своїх народів [5].

У відповідності до чинного законодавства кожної з країн, як Україна, так і Чеська Республіка, погодили бажання заохочувати запровадження спрощеної процедури пересування для своїх громадян, які подорожують з метою туризму до України чи Чехії.

У відповідності до статті 3 та 4 даної угоди, Україна та Чехія, зобов'язувались сприяти обміну на взаємній основі статистичною та іншою інформацією в сфері туризму, в тому числі:

1). Про законодавчі та інші нормативні акти, що регулюють туристичну діяльність у своїх країнах;

2). Про законодавство, пов'язане із захистом і збереженням культурної і природної спадщини,

Корсак Роман Володимирович, к.іст.н., доцент кафедри туризму географічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», роб. тел. 64-06-89

що є туристичними пам'ятками;

3). Про міжнародні документи, що стосуються інтересів іншої сторони;

4). Туристичною інформацією, а саме - друкованою продукцією, фільмами, про рекламні кампанії та семінари, проведення туристичних і торговельних виставок і ярмарків.

Україна та Чехія могли відкривати інформаційні центри або призначати офіційних туристичних представників у своїх країнах, а також сприяти взаємній участі у туристичних виставках і ярмарках, що проводяться на їх території.

Українська та чеська сторона підтвердила готовність заохочувати співробітництво з питань стажування та обміну фахівцями відповідних туристичних організацій, а також проведення семінарів і рекламних турів для представників органів виконавчої влади у галузі туризму та спеціалістів туристичної сфери.

З метою підвищення ефективності реалізації двостороннього міжгалузевого співробітництва у сфері туризму, Україна та Чехія, відповідно до умов угоди, зобов'язувалися створити Змішану туристичну комісію у складі представників сфери туризму обох країн, з метою впровадження спільних проєктів, щодо розвитку співробітництва в сфері туризму.

Змішана туристична комісія мала розробляти щорічні робочі програми, визначаючи пріоритетні напрямки співробітництва [5].

Угода була підписана між Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки про співробітництво в галузі туризму, в рамках візиту до Чехії Прем'єр-міністра України Ю.І.Сханурова [1, с.2–15].

Під час зустрічі 17.02.2006р. у м. Прага, офіційного представника Національної Туристичної Організації України в Чеській республіці О. Вашової, з Міністром культури і туризму України І.Д.Ліховиєм, були обговорені наступні питання:

1). Угодою між Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки про співробітництво в галузі туризму, яка з української сторони була підписана міністром І. Ліховиєм в рамках візиту до Чехії Прем'єр-міністра України Ю.І.Сханурова, було передбачено створення українсько-чеської Змішаної туристичної комісії, у складі представників сфери туризму обох країн.

2). Метою діяльності комісії, було підвищення ефективності реалізації згаданої Угоди, вироблення та впровадження спільних проєктів, програм і рішень щодо розвитку двостороннього співробітництва в галузі туризму [3].

Потужною туристичною фірмою, яка сприяла розвиткові двосторонніх туристичних відносин та сприяла підписанню вищезгаданої угоди, була агенція «Patria Voyage», яку очолювала О. Вашова. Турагенство багато років успішно працювало на туристичних ринках Чехії та України і було офіційним представником Національної Туристичної Організації України в Чеській республіці. Данна організація постійно працювала в плані поглиблення

співпраці між Україною та Чехією, зокрема в контексті представлення в Чехії туристичного потенціалу України. Конкретним прикладом, була активна участь агенції в організації і проведенні масштабного представлення України в рамках міжнародного туристичного салону «Холідей Уолд 2005» (лютий 2005р., м. Прага) [3].

У відкритому листі офіційного представника Національної Туристичної Організації України в Чеській республіці О. Вашової, Міністру культури і туризму України І.Д.Ліховию, зазначалося, що агенція «Patria Voyage» готова постійно і цілеспрямовано розширювати співпрацю з чеськими партнерами, створюючи умови для поглиблення контактів України за кордоном. Маючи багаторічний досвід в реалізації широкого кола завдань, представник агенції вважав, що напрацювання могли б стати в нагоді при вирішенні питань українсько-чеського співробітництва в галузі туризму.

До складної проблеми українсько-чеських взаємостосунків у сфері туризму, відносилися різні аспекти перебування громадян України в Чеська Республіка. За певними даними в Чеській Республіці у 2004 р. перебувало понад 100 тис. українців, більшість з яких тут знаходилась нелегально з метою працевлаштування. В ЧР існував закон про легальне працевлаштування, але механізм здобуття такого працевлаштування був дуже складний. Відповідно до закону ЧР „Про перебування іноземців на території Чеської Республіки”, робочу візу слід було оформити через консульські установи Чеської Республіки за кордоном. Ті з українців, які в'їхали до Чехії за туристичними чи приватними візами і працевлаштувались, переходили на нелегальне становище. Чеські підприємці використовували недосконалість місцевого законодавства і приймали на роботу нелегалів. Це забезпечувало їм додаткові прибутки за рахунок занижених зарплат і уникнення страхування робітників.

Окремі з громадян України на території Чеської Республіки, здійснили різні правопорушення. На червень 2004 р. 256 громадян України знаходились під слідством, а 335 – відбували покарання. Більшість з них, відбувало шестимісячне покарання за порушення паспортно-візового режиму, а 13 – під слідством за підозрою у вбивстві [1, с. 16– 20]. Не дивлячись на неодноразові спроби України укласти окрему угоду про перебування і працевлаштування громадян України в ЧР, на червень 2004 р. такої угоди не було укладено.

Тривожним фактом було збільшення кількості громадян України, які з метою продовження свого перебування в Чехії зверталися до відповідних органів Чеської Республіки, з клопотанням про надання їм статусу біженця. За неофіційними даними (офіційну інформацію чеська сторона, посилаючись на законодавство, відмовлялася надавати), протягом наприклад, у 2001 році до чеських компетентних органів від громадян України, надійшло 4413 таких заяв. Водночас, знову ж таки за неофіційною інформацією, за всі роки незалежності України, статус біженця Чеською Республікою було надано лише 3 громадянам України (одному спортсмену,

який пізніше став виступати за чеську збірну, і двом етнічним чехам). Слід зазначити, що, згідно із Законом Чеської Республіки “Про надання притулку”, документи щодо надання статусу біженця приймаються від усіх іноземних громадян, незалежно від того, чи визнається держава, громадянином якої є ця особа, демократичною та такою, де поважаються права і свободи людини [1, с. 16-20].

Також серед вищезазначених проблем, невіршеним питанням українсько-чеських міждержавних відносин впродовж усіх років, залишалися українські заробітчани в Чехії. За офіційним переписом 2001 р. в Чехії лише 5385 назвали себе українцями. Саме вони склали основу української діаспори в Чехії. Дані ж статистичного бюро Чехії свідчать, що у 2004 р. в країні перебувало 78 тис. українців, з них лише 13 тис. мали дозвіл на постійне проживання. За експертними оцінками в Чехії без візового дозволу проживало 200-300 тис. українських нелегальних заробітчани. При цьому лише в 2004-2005 рр. українські діаспорні організації та Посольство України в Чехії почали реалізувати кілька проектів щодо працевлаштування українських заробітчани, процедури оформлення документів на перебування в країні і т. п.

З приводу зазначеного, у 2004 р., Форум українців Чехії у співпраці з кінофільмовою агенцією Голден Давн (Golden Down) за фінансової підтримки Міністерства культури Чехії та організації чеських кінематографістів, але без участі українських державних інституцій і громадсько-культурних організацій, відзняли документальний фільм „Невидимі люди” про долю українських заробітчани у 12 країнах Європи. Відомий чеський режисер М. Гейко разом з головою Форуму Українців Чехії Б.

Чиклаєм більшість кадрів фільму присвятили долі українських заробітчани в ЧР, де за офіційними даними працює понад 90 тис. громадян України, а за неофіційними даними – понад 200 тис. При цьому творці фільму порівнювали важку долю українських заробітчани в ЧР з долею таких же заробітчани в Іспанії, де до них ставляться по-людськи. В інтерв'ю радіо Свобода М.Гейко заявив, що фільм звернений до української влади та держав. При цьому М.Гейко заявив: „У них одна мета. Заробити гроші, відіслати їх додому, а головне – не потрапити на очі поліції” [1, с.22–23]. Прем'єра фільму відбулася 6 березня 2005 р. в Празі в рамках Міжнародного кінофестивалю правозахисних фільмів „Один світ”. Кінострічка широко обговорювалася. При цьому чеські автори наголошували, що у 2004 р. чеська правова система ще не знала такого поняття як торгівля людьми з метою примушування до праці [5]. А саме в ситуації напіврабського існування опинилось кілька сотень тисяч українських заробітчани та туристів в Чехії.

ВИСНОВКИ

Роблячи висновок, треба зазначити, що згаданий договір став початком діяльності українсько-чеської Змішаної туристичної комісії у складі представників сфери туризму обох країн. Метою діяльності комісії стало підвищення ефективності реалізації угоди, вироблення та впровадження спільних проектів, програм і рішень щодо розвитку двостороннього співробітництва та представлення в Чехії туристичного потенціалу України.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про роботу Торговельно-економічної місії України в Чеській Республіці за 2005 р. // Справа № 05–206 /315 від 10.12.2005 р. – 28 с.
2. Корсак Р.В. Українсько-чеське міждержавне співробітництво в 1991-2005рр. / Р.В. Корсак. - Ужгород: Гражда, 2007. - 208 с.
3. Лист Міністру культури і туризму України І.Д. Ліховію. Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 32–123/45 від 15 березня 2002 р. – 2 с.
4. Протокол сьомого засідання Українско-чеськой Комиссии по вопросам торгово-экономического сотрудничества (10-11 декабря 2002 г., г. Прага). Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 02–07/714 від 18 грудня 2002 р. – 10 с.
5. Угода між Державною туристичною адміністрацією України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки про співробітництво в галузі туризму. Поточний архів Торговельно-економічної місії України у складі Посольства України в Чеській Республіці // Справа № 132–05/124 від 26 березня 2003 р. – 4 с.